

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 27.11.2013
COM(2013) 822 final

2013/0408 (COD)

Propunere de

DIRECTIVĂ A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI
privind garanțiile procedurale pentru copiii suspectați sau acuzați în cadrul
procedurilor penale

{SWD(2013) 480 final}

{SWD(2013) 481 final}

{SWD(2013) 492 final}

EXPUNERE DE MOTIVE

1. CONTEXTUL PROPUNERII

1. Prezenta propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului are ca scop stabilirea de standarde comune minime pe întreg teritoriul Uniunii Europene privind drepturile copiilor suspectați sau acuzați în cadrul procedurilor penale și ale copiilor care fac obiectul procedurilor în temeiul Deciziei-cadru 2002/584/JAI („proceduri privind mandatul european de arestare”).
2. Programul de la Stockholm¹ a plasat un accent puternic pe consolidarea drepturilor persoanelor în procedurile penale. La punctul 2.4, Consiliul European a invitat Comisia să prezinte propuneri pentru o abordare pas cu pas vizând consolidarea drepturilor persoanelor suspectate sau acuzate, prin stabilirea de standarde comune minime privind dreptul la un proces echitabil. O astfel de măsură face parte, de asemenea, din agenda UE pentru drepturile copilului, la care au contribuit Parlamentul European, Comitetul Regiunilor, Comitetul Economic și Social European și Consiliul Europei, precum și părți interesate importante, precum UNICEF, Ombudsmanii pentru copii din statele membre și societatea civilă².
3. Au fost adoptate deja trei măsuri: în octombrie 2010, Directiva 2010/64/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale³, în mai 2012, Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale⁴ și Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate⁵. Măsurile privind dreptul la asistență juridică provizorie pentru persoanele suspectate sau acuzate private de libertate sunt prezentate sub forma unui pachet împreună cu prezenta inițiativă, precum și cu o directivă privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și dreptul de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale.
4. Prezenta propunere de directivă prezintă norme minime specifice privind drepturile copiilor suspectați sau acuzați în cadrul procedurilor penale. Prin acestea, propunerea promovează aplicarea Cartei, în special articolele 4, 6, 7, 24, 47 și 48, care se bazează pe articolele 3, 5, 6 și 8 din Convenția europeană a drepturilor omului, astfel cum sunt interpretate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, în jurisprudența sa, stabilește standarde privind garanțiile speciale în cazul persoanelor vulnerabile, în special copiii. Această jurisprudență prevede, printre altele, că

¹ JO C 115, 4.5.2010, p. 1.

² Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, 15.2.2011, COM(2011) 60 final.

³ Directiva 2010/64/UE privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale (JO L 280, 26.10.2010, p. 1).

⁴ Directiva 2012/13/UE privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale (JO L 142, 1.6.2012, p. 1).

⁵ Directiva 2013/48/UE privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate (JO L 294, 6.11. 2013, p.1).

echitatea procedurilor și dreptul la un proces echitabil presupun ca persoana implicată să poată înțelege mizele minime ale procedurii, să aibă capacitatea de a participa și de a-și exercita efectiv drepturile și să beneficieze de protecția vieții private. În aceste condiții, consolidarea garanțiilor procedurale pentru copii ar trebui prevăzută în mod explicit în prezenta directivă.

5. Aceste măsuri ar trebui puse în aplicare luând în considerare interesul superior al copilului, astfel cum este prevăzut la articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale.
6. Copiii suspectați sau acuzați ar trebui să fie recunoscuți și tratați cu respect, demnitate, profesionalism, în mod personal și nediscriminatoriu, ori de câte ori aceștia intră în contact cu autoritatea competentă care acționează în cadrul procedurilor penale. Acest lucru ar trebui, de asemenea, să faciliteze reintegrarea copiilor în societate după ce s-au confruntat cu sistemul de justiție penală. Drepturile prevăzute în prezenta directivă se aplică în mod nediscriminatoriu în cazul copiilor suspectați sau acuzați, inclusiv în ceea ce privește statutul lor în materie de ședere.
7. Prezenta măsură este prezentată împreună cu o recomandare a Comisiei privind garanțiile procedurale pentru persoanele vulnerabile suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale și pentru persoanele vulnerabile care fac obiectul procedurilor privind mandatul european de arestare.
8. Propunerea se bazează pe articolul 82 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).
9. Dreptul la o cale de atac eficientă, dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare sunt prevăzute în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene („Carta”), la articolele 47 și 48, precum și la articolul 6 din Convenția europeană a drepturilor omului (denumită în continuare „Convenția”). Capacitatea de a exercita efectiv aceste drepturi depinde în mare măsură de capacitatea persoanei suspectate sau acuzate de a urmări și a participa pe deplin la procedură, această capacitate putând fi limitată din cauza vârstei, a lipsei de maturitate sau a unui handicap. Aceasta înseamnă că, pentru copii și adulții vulnerabili, trebuie luate măsuri speciale pentru a se asigura că aceștia pot să participe efectiv la proceduri și să beneficieze de dreptul la un proces echitabil în aceeași măsură ca alte persoane suspectate sau acuzate⁶.
10. Din cauza lipsei unei definiții comune a persoanelor adulte vulnerabile, precum și din considerente legate de principiul subsidiarității și al proporționalității, Comisia s-a abținut în această etapă de la extinderea domeniului de aplicare a prezentei directive la persoanele adulte vulnerabile. În schimb, Comisia va adopta o recomandare prin care invită statele membre să pună în instituie o serie de garanții privind persoanele vulnerabile.

2. REZULTATELE CONSULTĂRILOR CU PĂRȚILE INTERESATE ȘI ALE EVALUĂRILOR IMAPCTULUI

11. La 23 septembrie 2011, 26 aprilie 2012 și 11 decembrie 2012 au avut loc trei reuniuni cu experți. Reprezentanți ai statelor membre, precum și un grup de experți din partea Consiliului Europei, a Asociației internaționale a magistraților pentru tineret și familie, a Organizației Națiunilor Unite, medici și juriști specializați în

⁶ Principiul director al Curții Europene a Drepturilor Omului atunci când evaluează o posibilă încălcare a articolului 6 din Convenția europeană a drepturilor omului cu privire la persoane suspectate sau acuzate care pot fi considerate vulnerabile constă în a determina dacă persoana a fost în măsură să „participe efectiv” la procesul său.

cazuri cu minori au discutat măsurile care ar putea fi luate la nivelul UE pentru a spori protecția copiilor și a adulților vulnerabili în cadrul procedurilor penale.

12. Comisia a efectuat o evaluare a impactului pentru a-și susține propunerea. Raportul privind evaluarea impactului este disponibil la adresa <http://ec.europa.eu/governance>.

3. ELEMENTE JURIDICE ALE PROPUNERII

Articolul 1 – Obiect

13. Obiectul directivei este de a stabili norme minime privind drepturile copiilor suspecți sau acuzați în cadrul procedurilor penale și ale copiilor care fac obiectul „procedurilor privind mandatul european de arestare”.

Articolul 2 – Domeniu de aplicare

14. Directiva se aplică copiilor, și anume, persoanelor care au o vârstă mai mică de 18 ani în momentul în care sunt suspectate sau acuzate de săvârșirea unei infracțiuni, până la încheierea procedurilor.
15. Normele naționale privind vârsta pentru răspunderea penală a copiilor nu sunt afectate de prezenta directivă. Aceasta este vârsta la care copilul devine răspunzător penal pentru faptele sale.
16. În anumite state membre, copiii care au săvârșit un act calificat drept infracțiune nu fac obiectul procedurilor penale, în conformitate cu legislația națională, ci sunt supuși altor tipuri de proceduri care pot conduce la impunerea anumitor măsuri restrictive (de exemplu, măsuri de protecție, măsuri educative). Astfel de proceduri nu intră în domeniul de aplicare a prezentei directive.

Articolul 3 – Definiție

17. În conformitate cu instrumentele juridice internaționale⁷, orice persoană cu vârstă mai mică de 18 ani este considerată copil.

Articolul 4 – Dreptul la informare al copiilor

18. Copilul ar trebui să fie informat cu promptitudine cu privire la drepturile conferite prin prezenta directivă, care completează drepturile prevăzute la articolele 3-7 din Directiva 2012/13/UE, mai puțin în privința infracțiunilor minore, astfel cum se prevede la articolul 2 alineatul (2) din Directiva 2012/13/UE.
19. În cazul în care copilul este privat de libertate, nota privind drepturile, care trebuie să fie furnizată copilului în conformitate cu articolul 6 din Directiva 2012/13/UE, trebuie să facă trimitere, de asemenea, la drepturile prevăzute de prezenta directivă.
20. Prezenta directivă ar trebui pusă în aplicare în conformitate cu standardele stabilite în Directiva 2010/64/UE privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale.

Articolul 5 – Dreptul la informare al titularului răspunderii părintești

21. Prezenta directivă prevede noi garanții complementare cu privire la informarea titularului răspunderii părintești sau a unui alt adult corespunzător pentru a se ține seama de nevoile specifice ale copiilor, cu condiția ca acest lucru să nu aducă atingere desfășurării adecvate a procedurilor penale împotriva persoanei respective și a oricăror alte proceduri penale.

⁷ Articolul 1 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului („CDC ONU”).

22. Sintagma „titular al răspunderii părintești” desemnează orice persoană sau instituție care exercită răspunderea părintească față de un copil, conform definiției din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești.
23. Rolul titularului răspunderii părintești este important, întrucât acesta acordă copilului sprijin moral și psihologic, precum și îndrumări adecvate. Titularul răspunderii părintești este bine plasat pentru a consolida nivelul de protecție a dreptului la apărare al copilului suspectat (de exemplu, numind un avocat sau hotărând introducerea unei căi de atac). În plus, părinții sunt, de asemenea, răspunzători din punct de vedere juridic și pot fi trași la răspundere civil pentru comportamentul copilului.
24. Această dispoziție se regăsește în norme internaționale precum orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind o justiție în interesul copilului, normele de la Beijing și Observația generală nr. 10 din CDC ONU privind drepturile copiilor în justiția pentru minori (2007).
25. În cazul în care informarea titularului răspunderii părintești contravine interesului superior al copilului, acest drept nu ar trebui să se aplice. Acest lucru ar putea fi valabil, de exemplu, în cazul în care titularul răspunderii părintești a fost implicat în aceeași infracțiune ca și copilul și există un conflict de interese. În acest caz, un alt adult corespunzător trebuie să fie informat și invitat să fie prezent. Sintagma „alt adult corespunzător” desemnează o rudă sau o persoană (alta decât titularul răspunderii părintești) care are o relație socială cu copilul și care ar putea interacționa cu autoritățile și i-ar putea permite copilului să își exercite drepturile procedurale.

Articolul 6 – Dreptul de a fi asistat de un avocat

26. Acest articol garantează asistență obligatorie din partea unui avocat pentru copiii care sunt suspectați sau acuzați în cadrul procedurilor penale.
27. Articolul 6 alineatul (3) litera (c) din Convenția europeană a drepturilor omului și articolele 47 și 48 din Cartă garantează dreptul unei persoane de a fi asistată de un avocat. Directiva 2013/48/UE stabilește norme generale privind dreptul respectiv pentru toate persoanele suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale. Cu toate acestea, permite persoanelor suspectate sau acuzate să renunțe la dreptul lor de a fi asistate de un avocat. Directiva prevede, ca garanție suplimentară, că acesta este un drept la care copiii nu pot renunța.
28. CEDO a subliniat în repetate rânduri importanța asistenței oferite copiilor de către un avocat încă de la începutul procedurilor și pe parcursul interogatoriului poliției, sugerând astfel că renunțarea la această asistență poate genera riscuri semnificative pentru copii. Importanța faptului de a fi asistat de un avocat, în cazul copiilor, este recunoscută, de asemenea, de toate normele internaționale relevante precum Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind o justiție în interesul copilului⁸, normele de la Beijing⁹ și Observația generală nr. 10 din CDC ONU privind drepturile copiilor în justiția pentru minori (2007)¹⁰.
29. Cu toate acestea, în ceea ce privește anumite infracțiuni minore, asistența obligatorie din partea unui avocat ar fi disproporțională. În special, acesta este cazul

⁸ Punctul 37 (până la punctul 43).

⁹ Punctul 15.1.

¹⁰ Punctul 49.

infracțiunilor rutiere minore, al infracțiunilor minore privind reglementările municipale generale și al infracțiunilor minore de tulburare a ordinii publice, care sunt considerate infracțiuni penale în unele state membre. Pentru astfel de infracțiuni, autoritățile competente, altele decât un procuror public sau o instanță cu competențe în materie penală, nu au obligația să asigure dreptul la asistență obligatorie din partea unui avocat, conferit în temeiul prezentei directive.

Articolul 7 – Dreptul la o evaluare individuală

30. Acest articol garantează dreptul copilului la o evaluare individuală. Evaluarea individuală este necesară pentru a identifica nevoile specifice ale copilului în ceea ce privește protecția, educația, formarea și reintegrarea în societate, pentru a determina dacă și în ce măsură copilul ar avea nevoie de măsuri speciale pe parcursul procedurilor penale. Caracteristicile personale ale unui copil, gradul său de maturitate și contextul economic și social din care provine pot varia în mod semnificativ.
31. Evaluarea individuală ar trebui să fie efectuată într-un stadiu adecvat al procedurilor și cel târziu înainte de trimiterea în judecată. Evaluarea individuală ar trebui înregistrată în conformitate cu legislația națională.
32. Fără a aduce atingere articolul 8 din Directiva 2011/36/UE, în timpul unei evaluări individuale, ar trebui să se acorde o atenție specială copiilor implicați în activități infracționale pe care au fost obligați să le comită ca victime ale traficului de persoane.
33. Sfera și nivelul de detaliere a unei astfel de evaluări pot fi adaptate în funcție de gravitatea infracțiunii și a sancțiunii impuse în cazul în care copilul este găsit vinovat de presupusa infracțiune. De exemplu, se preconizează că o evaluare mai aprofundată poate fi justificată în cazul unei infracțiuni grave, cum ar fi furtul calificat sau omorul.
34. Evaluarea individuală ar trebui să fie actualizată pe parcursul procedurilor penale, iar evaluările individuale ale copilului realizate anterior pot fi utilizate, în cazul în care sunt actualizate.
35. Statele membre pot deroga de la această obligație în cazul în care nu este proporțional să se efectueze o evaluare individuală, ținându-se seama de circumstanțele cazului și de faptul dacă, în trecut, copilul a mai fost adus în atenția autorităților statelor membre în contextul unor proceduri penale. În astfel de cazuri, o autoritate pentru protecția sau bunăstarea copiilor ar trebui să fie informată că nu se efectuează o evaluare individuală.

Articolul 8 – Dreptul la examinare medicală

36. Accesul la o examinare medicală realizată de către un medic și la îngrijiri medicale adecvate pe parcursul perioadei în care copilul rămâne în detenție este recomandat de instrumentele juridice internaționale precum Observația generală nr. 10 din CDC ONU privind drepturile copiilor în justiția pentru minori (2007). Din cauza vârstei fragede și a lipsei de maturitate fizică și mentală, copiii sunt mai puternic expuși la rele tratamente și la probleme de sănătate decât alte persoane suspectate sau acuzate. Adesea, este posibil ca aceștia să nu fie capabili să comunice în mod corespunzător ce probleme de sănătate au. Este necesară o atenție deosebită pentru a le asigura integritatea, în special în timpul detenției.

37. În cazul în care copilul este privat de libertate, acesta ar trebui să aibă dreptul la examinare medicală la cererea titularului răspunderii părintești, a adultului corespunzător sau a avocatului copilului. Examinarea medicală ar trebui să fie efectuată de către un expert în domeniul medical.
38. În cazul prelungirii perioadei de privare de libertate sau al extinderii măsurilor luate împotriva copilului, se poate efectua, de asemenea, încă o examinare medicală.
39. În cazul în care examinarea medicală a unui copil conduce la concluzia că măsurile avute în vedere în cursul procedurilor penale care vizează copilul (de exemplu, interogarea copilului, detenția) sunt incompatibile cu starea mentală și fizică generală a copilului, autoritățile competente ar trebui să ia măsurile adecvate în conformitate cu legislația națională (de exemplu, amânarea interogatoriului, acordarea de îngrijiri medicale copilului). Ar trebui să se ia în considerare în mod corespunzător interesul superior al copilului.

Articolul 9 – Interogarea copiilor

40. Interogarea copiilor este o situație cu riscuri potențiale, în sensul că este posibil ca drepturile procedurale și demnitatea copilului să nu fie întotdeauna respectate și că este posibil ca vulnerabilitatea acestora să nu fie luată în considerare în mod corespunzător.
41. Pentru a asigura un nivel suficient de protecție a copiilor, care nu sunt întotdeauna în măsură să înțeleagă conținutul interogatoriului la care sunt supuși, inclusiv în timpul unui interogatoriu efectuat de poliție, interogatoriile ar trebui să fie înregistrate audio-video. Cu toate acestea, nu ar fi adecvat să se solicite autorităților competente să asigure înregistrarea audio-video în toate cazurile. Ar trebui să se ia în considerare în mod corespunzător complexitatea cazului, gravitatea presupusei infracțiuni și eventuala sancțiune care poate fi impusă. Cu toate acestea, în cazul în care un copil este privat de libertate, interogatoriul ar trebui să fie întotdeauna înregistrat.
42. Înregistrările trebuie să fie accesibile numai autorităților judiciare și părților la proceduri pentru a garanta conținutul și contextul acestora. Orice difuzare publică a înregistrărilor ar trebui să fie împiedicată. De asemenea, durata, stilul și ritmul interogatoriului ar trebui adaptate vârstei și gradului de maturitate ale copilului supus interogatoriului.

Articolul 10 – Dreptul la libertate

43. Dreptul la libertate și la securitate al unei persoane este consacrat prin articolul 5 alineatul (1) din Convenția europeană a drepturilor omului și prin articolul 6 din Cartă.
44. În conformitate cu normele internaționale precum articolul 37 din CDC ONU, Observația generală nr. 10 din CDC ONU privind drepturile copiilor în justiția pentru minori (2007), punctul 79 și recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei¹¹, orice formă de privare de libertate a copiilor ar trebui să fie o măsură de ultimă instanță și pentru o perioadă pertinentă cât mai scurtă¹².

¹¹ Recomandarea (2008) 11 a Comitetului de Miniștri, privind normele europene pentru delincvenții minori, punctul 59.1; Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind o justiție în interesul copilului, punctul 19.

¹² A se vedea Cartea verde privind „Consolidarea încrederii reciproce în spațiul judiciar european”, Capitolul 5 „Aspecte privind copiii”, COM(2011) 327 final, 14.6.2011.

45. Ținând seama de aceste standarde internaționale, prezenta directivă stabilește norme minime în ceea ce privește detenția, fără a aduce atingere respectării de către statele membre a standardelor internaționale menționate în ceea ce privește detenția, în special separarea copiilor de adulți și accesul la măsuri educative după condamnare.

Article 11 – Măsuri alternative

46. Pentru a evita privarea de libertate a copiilor, autoritățile competente ar trebui să ia toate măsurile alternative la privarea de libertate, în cazul în care acest lucru este în interesul superior al copilului. Astfel de măsuri ar trebui să includă, de exemplu, obligații de informare a autorităților competente, restricții privind contactele cu anumite persoane sau participarea la măsuri de tratament terapeutic sau măsuri educaționale¹³.

Articolul 12 – Dreptul la tratament specific în cazul privării de libertate

47. În anumite cazuri, privarea de libertate ar putea fi necesară, de exemplu pentru a se evita riscul de manipulare a elementelor de probă, de influențare a martorilor, în cazul în care există un risc de coluziune sau de fugă etc. În astfel de cazuri, ar trebui acordată o atenție deosebită modului în care sunt tratați copiii aflați în detenție.
48. În plus, având în vedere vulnerabilitatea copiilor privați de libertate, importanța legăturilor familiale și promovarea reintegrării în societate, autoritățile competente ar trebui să respecte și să sprijine în mod activ respectarea drepturilor copilului, astfel cum sunt prevăzute în instrumentele internaționale și europene. Pe lângă alte drepturi, copiii ar trebui să aibă, în special, dreptul de a:
- (a) menține contacte regulate și semnificative cu părinții, familia și prietenii. Restricțiile privind acest drept nu ar trebui niciodată să fie utilizate ca pedepse;
 - (b) primi o educație, orientare și formare corespunzătoare;
 - (c) beneficia de îngrijiri medicale.
49. În conformitate cu standardele internaționale¹⁴, copiii ar trebui să fie deținuți separat de adulți pentru a ține seama de nevoile și de vulnerabilitatea acestora. Atunci când un copil aflat în detenție împlinește vârsta de 18 de ani, acesta ar trebui să aibă posibilitatea de a-și continua detenția separat de adulți. În acest scop, ar trebui să fie luate în considerare circumstanțele individuale ale cazului. Cu toate acestea, măsurile prevăzute de prezenta directivă nu impun crearea unor centre de detenție separate sau a unor închisori pentru copii.

Articolul 13 – Instrumentarea la timp și cu diligență a cazurilor

50. În cadrul procedurilor în care sunt implicați copii, ar trebui aplicat principiul urgenței pentru a asigura un răspuns rapid și a proteja interesul superior al copilului. Instanțele ar trebui să depună toate diligențele pentru a se evita orice risc de consecințe negative asupra relațiilor familiale și sociale ale copilului.

Articolul 14 – Dreptul la protecția vieții private

¹³ A se vedea articolul 8 din Decizia-cadru 2009/829/JAI a Consiliului din 23 octombrie 2009 privind aplicarea, între statele membre, a principiului recunoașterii reciproce în materia deciziilor privind măsurile de supraveghere judiciară ca alternativă la arestarea preventivă (JO L 294, 11.11.2009, p.20).

¹⁴ Articolul 37 din CDC ONU, articolul 13.4 din Normele de la Beijing, Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind o justiție în interesul copilului, punctul IV.A.6.20.

51. Cerința de a proteja viața privată a copiilor suspectați sau acuzați în cadrul procedurilor penale decurge din standardele internaționale¹⁵. Implicarea în proceduri penale stigmatizează persoanele în cauză și ar putea avea, în special pentru copii, un impact negativ asupra șanselor de reintegrare în societate și asupra vieții lor profesionale și sociale în viitor. Protecția vieții private a copiilor implicați în proceduri penale este o componentă esențială a reabilitării tinerilor.
52. Cauzele cu copii ar trebui soluționate în ședințe secrete. În cazuri excepționale, instanța poate decide ca un anumit termen de judecată să aibă loc în ședință publică după ce aceasta a ținut seama în mod corespunzător de interesul superior al copilului.
53. În plus, în ceea ce privește interesul superior al copilului și al familiei, autoritățile ar trebui să împiedice difuzarea publică a unor informații care ar putea conduce la identificarea acestora (de exemplu, numele și fotografia copilului și ale membrilor familiei).

Articolul 15 – Dreptul titularului răspunderii părintești de a participa la ședințele de judecată

54. Pentru a asigura copilului asistența și sprijinul corespunzătoare în timpul ședințelor de judecată, titularul răspunderii părintești sau un alt adult corespunzător menționat la articolul 5 ar trebui să fie prezent.

Articolul 16 – Dreptul copiilor de a se prezenta în persoană la procesul în care se evaluează vinovăția acestora

55. În cazul în care copiii nu sunt prezenți pe parcursul procesului, drepturile lor la apărare sunt puse în pericol. Astfel, inculpații nu sunt în măsură să ofere versiunea lor asupra faptelor în fața instanței, nici nu sunt în măsură să prezinte dovezi în consecință. Prin urmare, aceștia ar putea fi găsiți vinovați fără a avea posibilitatea să conteste motivele unei astfel de condamnări.
56. Dreptul unei persoane de a fi prezentă la proces sau capacitatea de a renunța la acest drept, după ce a fost informată cu privire la acesta, sunt indispensabile pentru exercitarea dreptului la apărare.
57. Articolul 16 prevede că statele membre trebuie să se asigure că dreptul de a fi prezent se aplică oricărui proces menit să evalueze aspectul vinovăției persoanei acuzate (hotărâri de condamnare și de achitare), în conformitate cu jurisprudența CEDO. Prezența copilului în această etapă a procedurilor penale este deosebit de importantă, având în vedere consecințele pe care această etapă le-ar putea avea.

Articolul 17 –Procedurile privind mandatul european de arestare

58. Prezenta directivă se aplică copiilor care fac obiectul procedurilor în temeiul Deciziei-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din momentul în care aceștia sunt arestați în statul de executare. Îmbunătățirea sistemului mandatului european de arestare este un element fundamental în cel de-al treilea raport al Comisiei privind punerea în aplicare a Deciziei-cadru a Consiliului privind mandatul european de arestare¹⁶.
59. Autoritățile competente din statele membre de executare trebuie să aplice drepturile prevăzute de prezenta directivă. Astfel, va fi promovată încrederea reciprocă și

¹⁵ Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind o justiție în interesul copilului, punctul IV.A.2.6.

¹⁶ Raportul Comisiei privind punerea în aplicare, începând cu anul 2007, a Deciziei-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre — COM(2011) 175, 11.4.2011.

recunoașterea reciprocă prin faptul că se oferă copiilor un nivel minim de protecție în statul membru de executare, care este similar și în statul membru emitent.

60. Procedurile de executare a mandatului european de arestare nu vor fi întârziate, întrucât articolul nu aduce atingere termenelor prevăzute în decizia-cadru.
61. În ceea ce privește interesul superior al copilului și în conformitate cu normele internaționale care prevăd că orice formă de privare de libertate a copiilor ar trebui să fie o măsură de ultimă instanță și pentru o perioadă pertinentă cât mai scurtă, (a se vedea articolul 10 mai sus), autoritățile competente trebuie să ia toate măsurile pentru a limita durata privării de libertate a copiilor care fac obiectul unui mandat european de arestare.

Articolul 18 – Dreptul la asistență juridică

62. Deși prezenta directivă nu își propune să reglementeze aspectul asistenței juridice, aceasta impune statelor membre să se asigure că propriile sisteme de asistență juridică garantează exercitarea efectivă a dreptului de a fi asistat de un avocat.
63. Dreptul copiilor suspectați sau acuzați de a beneficia de asistență juridică provizorie atunci când sunt privați de libertate sau când fac obiectul procedurilor privind mandatul european de arestare va fi reglementat de o [propunere de] directivă privind dreptul la asistență juridică provizorie în cadrul procedurilor penale pentru persoanele suspectate sau acuzate care sunt private de libertate și pentru persoanele căutate în cadrul procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și de o [propunere de] recomandare a Comisiei privind dreptul la asistență juridică pentru persoanele suspectate și persoanele acuzate în cadrul procedurilor penale. În aceasta din urmă, situația copiilor este menționată în mod specific în ceea ce privește „proba necesității” și „proba temeiniciei”¹⁷.

Articolul 19 – Formare

64. Autoritățile judiciare, autoritățile de asigurare a respectării legii și personalul penitenciarelor care se ocupă de cazuri în care sunt implicați copii ar trebui să fie conștiente de nevoile speciale ale copiilor din diferite categorii de vârstă și ar trebui să se asigure că procedurile sunt adaptate pentru aceștia. În acest sens, au nevoie de o formare adecvată cu privire la drepturile juridice ale copiilor și nevoile copiilor din diferite categorii de vârstă, dezvoltarea copiilor și psihologia copilului, competențe pedagogice, comunicarea cu copiii de toate vârstele și nivelurile de dezvoltare, precum și cu privire la copiii aflați în situații de vulnerabilitate deosebită¹⁸. De asemenea, avocații apărării care se specializează în cazuri cu minori ar trebui să beneficieze de o astfel de formare.
65. Furnizorii de asistență sau de servicii de justiție reparatorie pentru copii ar trebui, de asemenea, să fie instruiți la un nivel adecvat care să asigure că minorii sunt tratați într-un mod respectuos, imparțial și profesionist.

Articolul 20 – Culegerea datelor

66. Pentru a monitoriza și a evalua eficacitatea și eficiența prezentei directive, este necesară culegerea de date de către statele membre în ceea ce privește exercitarea drepturilor prevăzute de prezenta directivă. Datele relevante includ date înregistrate

¹⁷ A se vedea punctele 6 și 12.

¹⁸ Aceasta se regăsește, de asemenea, în standarde internaționale precum articolul 40 alineatele (1) și (3) din CDC ONU; Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind o justiție în interesul copilului, punctul 63.

de autoritățile judiciare și de autoritățile de asigurare a respectării legii și, în măsura în care este posibil, date administrative compilate de serviciile de asistență medicală și de serviciile sociale.

Article 21 – Costuri

67. Costurile generate de aplicarea prezentei directive în ceea ce privește evaluarea copilului, examinarea medicală și înregistrarea audio-video trebuie suportate de statele membre, inclusiv în cazul condamnării copilului suspectat sau acuzat.

Articolul 22 – Clauză de menținere a nivelului de protecție

68. Acest articol garantează că stabilirea de standarde comune minime în conformitate cu prezenta directivă nu are ca efect scăderea nivelului standardelor în anumite state membre și că standardele consacrate în Cartă și în Convenția europeană a drepturilor omului sunt menținute. Având în vedere faptul că prezenta directivă prevede norme minime, statele membre au libertatea de a stabili standarde mai înalte decât cele convenite în prezenta directivă.

Articolul 23 – Transpunere

69. Statele membre trebuie să pună în aplicare directiva în [24 de luni de la data publicării] și să transmită Comisiei, până la aceeași dată, textul dispozițiilor de transpunere a directivei în legislația națională.
70. Statele membre ar trebui să notifice măsurile de transpunere pe care le adoptă prin unul sau mai multe documente care să explice relația dintre componentele directivei și părțile corespondente din instrumentele naționale de transpunere.

Articolul 24 – Intrarea în vigoare

71. Acest articol prevede că directiva va intra în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

4. PRINCIPIUL SUBSIDIARITĂȚII

72. Obiectivul propunerii nu poate fi realizat în mod suficient de statele membre acționând în mod unilateral, întrucât acesta este de a promova încrederea reciprocă între statele membre, prin urmare, este important să se convină asupra unor standarde minime comune în ceea ce privește garanțiile procedurale pentru copiii suspectați sau acuzați în cadrul procedurilor penale pe întreg teritoriul Uniunii Europene. Necesitatea acțiunii la nivelul UE și explicațiile cu privire la motivele pentru care UE este mai bine plasată pentru a adopta măsuri privind garanțiile speciale pentru copiii care se confruntă cu acțiuni penale sunt prezentate în detaliu în evaluarea impactului care însoțește propunerea de directivă.

5. PRINCIPIUL PROPORȚIONALITĂȚII

73. Propunerea respectă principiul proporționalității deoarece nu depășește nivelul minim necesar pentru realizarea la nivel european a obiectivului declarat și ceea ce este necesar pentru îndeplinirea acestuia. Au fost eliminate măsurile care vizau o mai mare armonizare a standardelor, cum ar fi vârsta răspunderii penale, instituirea unor instanțe pentru minori, norme privind dejudiciarizare, care ar fi condus la modificări substanțiale ale sistemelor de justiție penală din statele membre. Prin urmare, din motive de proporționalitate a acțiunii UE, directiva nu propune un set complet de norme pentru copii în cadrul procedurilor penale, ci doar stabilește norme minime

care sunt considerate indispensabile pentru atingerea obiectivului de a realiza un standard de protecție eficace pentru copii și pentru a consolida încrederea reciprocă și cooperarea judiciară.

6. IMPLICAȚII BUGETARE

74. Prezenta propunere nu are implicații financiare asupra bugetului UE.

Propunere de

DIRECTIVĂ A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI

**privind garanțiile procedurale pentru copiii suspectați sau acuzați în cadrul
procedurilor penale**

PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 82 alineatul (2) litera (b),

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

după transmiterea proiectului de act legislativ către parlamentele naționale,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European¹⁹,

având în vedere avizul Comitetului Regiunilor²⁰,

hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară,

întrucât:

- (1) Scopul prezentei directive este de a stabili garanții procedurale pentru a se asigura că, în cadrul procedurilor penale, copiii suspectați sau acuzați sunt în măsură să înțeleagă și să urmeze procedurile, de a permite acestor copii să își exercite dreptul la un proces echitabil, de a preveni recidiva în cazul copiilor și de a promova integrarea socială a acestora.
- (2) Prin stabilirea unor norme minime privind protecția drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate, prezenta directivă ar trebui să consolideze încrederea statelor membre în sistemele de justiție penală ale celorlalte state membre, contribuind astfel la îmbunătățirea recunoașterii reciproce a hotărârilor în materie penală. De asemenea, astfel de norme minime comune ar trebui să înlăture obstacolele din calea liberei circulații a cetățenilor pe teritoriile statelor membre.
- (3) Deși statele membre sunt părți la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și la Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, experiența a arătat că doar acest fapt nu oferă întotdeauna un grad suficient de încredere în sistemele de justiție penală ale celorlalte state membre.
- (4) Programul de la Stockholm²¹ a plasat un accent puternic pe consolidarea drepturilor persoanelor în procedurile penale. La punctul 2.4, Consiliul European a invitat Comisia să prezinte propuneri privind o abordare pas cu pas²² în vederea consolidării drepturilor persoanelor suspectate sau acuzate.

¹⁹ JO C , , p. .

²⁰ JO C , , p. .

²¹ JO C 115, 4.5.2010, p.1.

²² JO C 291, 4.12.2009, p.1.

- (5) Trei măsuri au fost adoptate până în prezent, și anume Directiva 2010/64/UE a Parlamentului European și a Consiliului²³, Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului²⁴ și Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului²⁵.
- (6) Prezenta directivă promovează drepturile copilului, ținând seama de Orientările Consiliului Europei privind o justiție în interesul copilului.
- (7) Copiii care sunt suspectați sau acuzați în cadrul unor cazuri penale ar trebui să beneficieze de o atenție specială pentru ca potențialul lor de dezvoltare și de reintegrare în societate să fie menținut.
- (8) Prezenta directivă ar trebui să se aplice copiilor, și anume, persoanelor care au o vârstă mai mică de 18 ani în momentul în care sunt suspectate sau acuzate de săvârșirea unei infracțiuni, indiferent de vârsta acestora pe parcursul procedurilor penale, până la pronunțarea hotărârii definitive.
- (9) De asemenea, prezenta directivă ar trebui să se aplice infracțiunilor care au fost săvârșite după vârsta de 18 ani de către aceeași persoană suspectată sau acuzată și care sunt anchetate și urmărite penal în comun deoarece sunt strâns legate de infracțiuni pentru care procedurile penale împotriva persoanei respective au fost inițiate înainte ca aceasta să împlinească vârsta de 18 de ani.
- (10) În cazul în care o persoană are vârsta de peste 18 ani atunci când devine suspect sau acuzat în cadrul procedurilor penale, statele membre sunt încurajate să aplice garanțiile procedurale prevăzute de prezenta directivă până când persoana respectivă împlinește vârsta de 21 de ani.
- (11) Statele membre ar trebui să determine vârsta copiilor pe baza declarațiilor acestora, a verificării evidențelor stării civile, a cercetării documentelor, a altor probe și, în cazul în care astfel de probe nu sunt disponibile sau sunt neconcludente, pe baza unei examinări medicale.
- (12) Prezenta directivă ar trebui să fie pusă în aplicare ținând seama de dispozițiile Directivei 2012/13/UE și ale Directivei 2013/48/UE. Informațiile cu privire la infracțiunile minore ar trebui să fie furnizate în aceleași condiții ca cele prevăzute la articolul 2 alineatul (2) din Directiva 2012/13/UE. Cu toate acestea, prezenta directivă prevede noi garanții complementare cu privire la informațiile care trebuie furnizate titularului răspunderii părintești, precum și la asistența obligatorie din partea unui avocat, pentru a se lua în considerare nevoile specifice ale copiilor.
- (13) În cazul în care un copil este privat de libertate, nota privind drepturile înmănată copilului în temeiul articolului 4 din Directiva 2012/13/UE ar trebui să includă informații clare privind drepturile copilului conferite în temeiul prezentei directive.
- (14) Sintagma „titular al răspunderii părintești” desemnează orice persoană care exercită răspunderea părintească față de un copil, în conformitate cu definiția din Regulamentul

²³ Directiva 2010/64/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale (JO L 280, 26.10.2010, p.1).

²⁴ Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale (JO L 142, 1.6.2012, p.1).

²⁵ Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate (JO L 294, 6.11.2013, p. 1).

(CE) nr. 2201/2003 al Consiliului²⁶. Răspunderea părintească înseamnă toate drepturile și obligațiile referitoare la persoana sau bunurile unui copil, conferite unei persoane fizice sau juridice în temeiul unei hotărâri judecătorești, ca efect al legii sau în temeiul unui acord aflat în vigoare, inclusiv încredințarea și dreptul de vizită.

- (15) Copiii ar trebui să aibă dreptul ca titularul răspunderii părintești să fie informat, verbal sau în scris, cu privire la drepturile procedurale aplicabile. Informațiile respective ar trebui să fie furnizate cu promptitudine și în mod suficient de detaliat pentru a garanta caracterul echitabil al procedurilor și exercitarea efectivă a dreptului la apărare al copilului. În cazul în care informarea titularului răspunderii părintești cu privire la aceste drepturi ar fi contrară interesului superior al copilului, un alt adult corespunzător ar trebui să fie informat în acest sens.
- (16) Copiii nu ar trebui să aibă posibilitatea de a renunța la dreptul lor de a fi asistați de un avocat, întrucât aceștia nu au capacitatea de a înțelege pe deplin și de a urma procedurile penale. Prin urmare, prezența sau asistența acordată de un avocat ar trebui să fie obligatorie pentru copii.
- (17) În unele state membre, o altă autoritate decât un procuror public și o instanță cu competențe în materie penală are puterea de a aplica alte sancțiuni decât o pedeapsă privativă de libertate pentru infracțiuni relativ minore. Acestea pot include, de exemplu, infracțiuni rutiere care sunt săvârșite la scară largă și care pot fi constatate în urma unui control rutier. În astfel de situații, nu ar fi rezonabil să se solicite autorităților competente să asigure asistența obligatorie din partea unui avocat. În cazul în care legislația unui stat membru prevede aplicarea unei sancțiuni pentru infracțiuni minore de către o astfel de autoritate și există fie dreptul de a introduce o cale de atac, fie posibilitatea ca un astfel de caz să fie înaintat unei instanțe cu competențe în materie penală, asistența obligatorie din partea unui avocat ar trebui să se aplice numai pentru procedurile în fața instanței, după introducerea căii de atac sau înaintarea cauzei în instanță. În unele state membre, procedurile în care sunt implicați copii pot fi conduse de către procurori, care pot impune sancțiuni. În cadrul unor astfel de proceduri, copiii ar trebui să beneficieze de asistență obligatorie din partea unui avocat.
- (18) În unele state membre, anumite infracțiuni minore, în special infracțiunile rutiere minore, infracțiunile minore legate de reglementările municipale generale și infracțiunile minore de tulburare a ordinii publice sunt considerate infracțiuni penale. Ar fi disproporționat să se solicite autorităților competente să asigure asistența obligatorie din partea unui avocat pentru astfel de infracțiuni de mică gravitate. În cazul în care legislația unui stat membru prevede că privarea de libertate nu poate fi impusă ca sancțiune pentru infracțiunile minore, dreptul la asistența obligatorie din partea unui avocat ar trebui așadar să se aplice numai în cazul procedurilor în fața unei instanțe competente în materie penală.
- (19) Copiii suspectați sau acuzați în cadrul procedurilor penale ar trebui să aibă dreptul la o evaluare individuală care să identifice nevoile specifice ale acestora în ceea ce privește protecția, educația, formarea și integrarea socială, să determine dacă și în ce măsură aceștia ar avea nevoie de măsuri speciale pe parcursul procedurilor penale, precum și să stabilească nivelul lor de răspundere penală și dacă o anumită pedeapsă sau măsură educativă este adecvată în cazul acestora.

²⁶

Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești (JO L 338, 23.12.2003, p. 1).

- (20) Pentru a asigura integritatea personală a unui copil care este arestat sau deținut, copilul ar trebui să aibă acces la o examinare medicală. Aceasta ar trebui să fie efectuată de către un medic.
- (21) Pentru a asigura un nivel suficient de protecție a copiilor care nu sunt întotdeauna în măsură să înțeleagă conținutul interogatoriilor la care sunt supuși, pentru a evita contestarea, sub orice formă, a conținutului unui interogatoriu și, prin urmare, repetarea nejustificată a interogatoriului, interogarea copiilor ar trebui să fie înregistrată audio-video. Acest lucru nu se referă la interogatoriul necesar în vederea identificării copilului.
- (22) Cu toate acestea, ar fi disproporționat să se solicite autorităților competente să asigure înregistrarea audio-video în toate circumstanțele. Ar trebui să se țină seama în mod corespunzător de complexitatea cazului, de gravitatea presupusei infracțiuni și de sancțiunea care ar putea fi impusă. În cazul în care un copil este privat de libertate înainte de condamnare, orice interogare a acestuia trebuie să fie înregistrată audio-video.
- (23) Aceste înregistrări audio-video ar trebui să fie accesibile numai autorităților judiciare și părților la proceduri. În plus, interogarea copiilor ar trebui efectuată într-un mod care să țină seama de vârsta și de nivelul de maturitate al acestora.
- (24) Atunci când se decide cu privire la asistența juridică, statele membre ar trebui să urmărească să dispună de norme care să garanteze exercitarea efectivă a dreptului copiilor de a fi asistați de către un avocat.
- (25) Copiii se află într-o situație deosebit de vulnerabilă atunci când sunt deținuți. Ar trebui să se depună eforturi deosebite pentru a evita privarea de libertate a copiilor, având în vedere riscurile inerente pentru dezvoltarea lor fizică, mentală și socială. Autoritățile competente ar trebui să ia în considerare măsuri alternative și să impună astfel de măsuri atunci când acest lucru este în interesul superior al copilului. Măsurile respective pot include obligația de a se prezenta la o autoritate competentă, restricționarea contactului cu anumite persoane, obligația de a urma un tratament terapeutic sau de dezintoxicare și participarea la activități educative.
- (26) Atunci când copiilor li se impun pedepse privative de libertate, aceștia ar trebui să beneficieze de măsuri de protecție speciale. În special, copiii ar trebui să fie deținuți separat de adulți, cu excepția cazului în care se consideră că este în interesul superior al copilului să nu se procedeze astfel, în conformitate cu articolul 37 litera (c) din Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului. Atunci când un copil aflat în detenție împlinește vârsta de 18 de ani, ar trebui să existe posibilitatea ca acesta să rămână în detenție separată atunci când acest lucru se justifică pe baza circumstanțelor specifice ale cazului. O atenție deosebită ar trebui acordată modului în care sunt tratați copiii aflați în detenție, având în vedere vulnerabilitatea lor inerentă. Copiii ar trebui să aibă acces la structuri de educație, în conformitate cu necesitățile acestora.
- (27) Specialiștii care intră în contact direct cu copiii ar trebui să țină seama de nevoile specifice ale copiilor din diferite categorii de vârstă și ar trebui să se asigure că procedurile sunt adaptate pentru aceștia. În acest scop, specialiștii ar trebui să fie instruiți în mod specific pentru relațiile cu copiii.
- (28) Cauzele cu copii ar trebui soluționate în ședințe secrete, pentru a proteja viața privată a acestora și a facilita reintegrarea lor în societate. În cazuri excepționale, instanța poate

decide ca un anumit termen de judecată să se desfășoare în ședință publică, după ce a ținut cont în mod corespunzător de interesul superior al copilului.

- (29) Pentru a asigura copiilor asistența și sprijinul corespunzătoare, titularul răspunderii părintești sau un alt adult corespunzător ar trebui să aibă acces la audierile în care este implicat copilul suspectat sau acuzat.
- (30) Dreptul persoanei acuzate de a fi prezentă la proces se bazează pe dreptul la un proces echitabil prevăzut la articolul 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum a fost interpretată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.
- (31) Drepturile prevăzute de prezenta directivă ar trebui să se aplice copiilor care fac obiectul procedurilor privind mandatul european de arestare din momentul în care aceștia sunt arestați în statul membru de executare.
- (32) Orice evaluare individuală, examinare medicală și înregistrare audio-video prevăzute de prezenta directivă ar trebui să fie efectuate gratuit pentru copil.
- (33) Pentru a monitoriza și a evalua eficacitatea prezentei directive, statele membre trebuie să culegă date cu privire la punerea în aplicare a drepturilor prevăzute de prezenta directivă. Datele relevante includ date înregistrate de autoritățile judiciare și de autoritățile de asigurare a respectării legii și, în măsura în care este posibil, date administrative compilate de serviciile de asistență medicală și de serviciile sociale cu privire la drepturile prevăzute în prezenta directivă, în special în ceea ce privește numărul copiilor cărora li s-a oferit asistență din partea unui avocat, numărul de evaluări individuale efectuate, numărul de interogatorii înregistrate audio-video și numărul copiilor privați de libertate.
- (34) Prezenta directivă respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, inclusiv interzicerea torturii și a tratamentelor inumane și degradante, dreptul la libertate și securitate, respectarea vieții private și de familie, dreptul la integritate al persoanei, drepturile copilului, integrarea persoanelor cu handicap, dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil, prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare. Prezenta directivă ar trebui să fie pusă în aplicare în conformitate cu drepturile și principiile respective.
- (35) Prezenta directivă stabilește norme minime. Statele membre pot extinde drepturile prevăzute de prezenta directivă pentru a asigura un nivel mai ridicat de protecție. Nivelul mai ridicat de protecție nu ar trebui să constituie un obstacol în calea recunoașterii reciproce a hotărârilor judiciare, pe care normele minime au menirea să o faciliteze. Nivelul de protecție nu ar trebui să scadă niciodată sub standardele prevăzute de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene sau de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum au fost interpretate în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și a Curții Europene a Drepturilor Omului.
- (36) Având în vedere faptul că obiectivele prezentei directive, și anume stabilirea de standarde comune minime cu privire la garanțiile procedurale pentru copiii suspectați sau acuzați în cadrul procedurilor penale, nu pot fi realizate în mod satisfăcător de către statele membre, însă acestea pot, mai degrabă, din motive datorate anvergurii acțiunii, să fie realizate într-un mod mai adecvat la nivelul Uniunii, Uniunea Europeană poate adopta măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității, astfel cum este prevăzut la articolul 5 din Tratatul privind Uniunea Europeană. În conformitate cu

principiul proporționalității, astfel cum este enunțat la același articol, prezenta directivă nu depășește măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor sale.

- (37) [În conformitate cu articolul 3 din Protocolul nr. 21 privind poziția Regatului Unit și a Irlandei cu privire la spațiul de libertate, securitate și justiție, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, respectivele state membre și-au notificat dorința de a participa la adoptarea și aplicarea prezentei directive] SAU [În conformitate cu articolele 1 și 2 din Protocolul nr. 21 privind poziția Regatului Unit și a Irlandei cu privire la spațiul de libertate, securitate și justiție, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și fără a aduce atingere articolului 4 din protocolul menționat, respectivele state membre nu participă la adoptarea prezentei directive, nu au obligații în temeiul acesteia și nu fac obiectul aplicării sale]²⁷.
- (38) În conformitate cu articolele 1 și 2 din Protocolul nr. 22 privind poziția Danemarcei, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Danemarca nu participă la adoptarea prezentei directive, nu are obligații în temeiul acesteia și nu face obiectul aplicării sale.
- (39) În conformitate cu declarația politică comună a statelor membre și a Comisiei din 28 septembrie 2011 cu privire la documentele explicative²⁸, statele membre s-au angajat să anexeze, în cazuri justificate, atunci când notifică măsurile de transpunere pe care le-au adoptat, unul sau mai multe documente care să explice relația dintre componentele unei directive și părțile corespondente din instrumentele naționale de transpunere. În ceea ce privește prezenta directivă, legiuitorul consideră că transmiterea unor astfel de documente este justificată,

²⁷ Formularea finală a acestui considerent din directivă va depinde de poziția Regatului Unit și a Irlandei, adoptată în conformitate cu dispozițiile Protocolului nr. 21.

²⁸ JO C 369, 17.12.2011, p. 14.

ADOPTĂ PREZENTA DIRECTIVĂ:

Articolul 1

Obiect

Prezenta directivă stabilește norme minime privind anumite drepturi ale copiilor suspecți sau acuzați în cadrul procedurilor penale și ale copiilor care fac obiectul procedurii de predare în temeiul Deciziei-cadru 2002/584/JAI a Consiliului²⁹ („procedurile privind mandatul european de arestare”).

Articolul 2

Domeniu de aplicare

1. Prezenta directivă se aplică în cazul copiilor care fac obiectul unor proceduri penale, din momentul în care sunt suspecți sau acuzați de săvârșirea unei infracțiuni până la încheierea procedurilor penale.
2. Prezenta directivă se aplică în cazul copiilor care fac obiectul procedurilor privind mandatul european de arestare, din momentul arestării acestora în statul membru de executare.
3. Prezenta directivă se aplică persoanelor suspectate sau acuzate care fac obiectul procedurilor penale menționate la alineatul (1), precum și persoanelor care fac obiectul procedurilor privind mandatul european de arestare menționate la alineatul (2), al căror statut de copii încetează pe parcursul procedurilor respective, care au început însă atunci când persoanele în cauză erau copii.
4. Prezenta directivă se aplică, de asemenea, copiilor, alții decât cei suspecți sau acuzați, care, în cursul interogatoriilor desfășurate de către poliție sau de o altă autoritate de asigurare a respectării legii, devin persoane suspectate sau acuzate.
5. Prezenta directivă nu aduce atingere normelor naționale de stabilire a vârstei pentru răspunderea penală.

Articolul 3

Definiție

În sensul prezentei directive, termenul „copil” înseamnă o persoană cu vârsta mai mică de 18 ani.

Articolul 4

Dreptul la informare al copiilor

1. Statele membre asigură informarea promptă a copiilor cu privire la drepturile lor, în conformitate cu Directiva 2012/13/UE. Aceștia sunt, de asemenea, informați cu

²⁹ Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO L 190, 18.7.2002, p. 1).

privire la următoarele drepturi din același domeniu de aplicare a Directivei 2012/13/UE:

- (1) dreptul ca titularii răspunderii părintești să fie informați, astfel cum se prevede la articolul 5;
 - (2) dreptul la asistență din partea unui avocat, astfel cum se prevede la articolul 6;
 - (3) dreptul la o evaluare individuală, astfel cum se prevede la articolul 7;
 - (4) dreptul la o examinare medicală, astfel cum se prevede la articolul 8;
 - (5) dreptul la libertate și dreptul la tratament specific în detenție, astfel cum se prevede la articolele 10 și 12;
 - (6) dreptul la protecția vieții private, astfel cum se prevede la articolul 14;
 - (7) dreptul ca titularii răspunderii părintești să aibă acces la ședințele de judecată, astfel cum se prevede la articolul 15;
 - (8) dreptul de a se prezenta în persoană la proces, astfel cum se prevede la articolul 16;
 - (9) dreptul la asistență juridică, astfel cum se prevede la articolul 18.
2. Statele membre se asigură că, în cazul în care copiii sunt privați de libertate, nota privind drepturile care le este înmănată în temeiul Directivei 2012/13/UE include drepturile conferite în temeiul prezentei directive.

Articolul 5

Dreptul copilului ca titularul răspunderii părintești să fie informat

Statele membre se asigură că titularul răspunderii părintești asupra copilului sau, în cazul în care acest lucru ar contraveni interesului superior al copilului, un alt adult corespunzător primește informațiile furnizate copilului în conformitate cu articolul 4.

Articolul 6

Dreptul la asistență obligatorie din partea unui avocat

1. Statele membre se asigură că, pe întreaga durată a procedurilor penale, copiii sunt asistați de un avocat, în conformitate cu Directiva 2013/48/UE. Nu se poate renunța la dreptul de a fi asistat de un avocat.
2. Dreptul de a fi asistat de un avocat se aplică, de asemenea, procedurilor penale care pot conduce la încetarea urmăririi penale de către procuror în cazul în care copilul respectă anumite condiții.

Articolul 7

Dreptul la o evaluare individuală

1. Statele membre se asigură că se ține seama de nevoile specifice ale copiilor privind protecția, educația, formarea și integrarea socială.

2. În acest scop, copiii sunt evaluați individual. Evaluarea ia în considerare, în special, personalitatea și gradul de maturitate ale copilului, precum și mediul economic și social din care provine acesta.
3. Evaluarea individuală are loc într-un stadiu adecvat al procedurilor și, în orice caz, înainte de trimiterea în judecată.
4. Nivelul de detaliere al evaluării individuale poate varia în funcție de circumstanțele cazului, gravitatea presupusei infracțiuni, sancțiunea care va fi impusă în cazul în care copilul este găsit vinovat de săvârșirea presupusei infracțiuni și de întrebarea dacă, în trecut, copilul a mai fost adus în atenția autorităților competente în contextul unor proceduri penale.
5. Evaluările individuale se efectuează cu implicarea strânsă a copilului.
6. În cazul în care elementele care constituie baza evaluării individuale se schimbă considerabil, statele membre se asigură că evaluarea individuală este actualizată pe parcursul procedurilor penale.
7. Statele membre pot deroga de la obligația prevăzută la alineatul (1) atunci când este disproporționat să se efectueze o evaluare individuală având în vedere circumstanțele cazului și întrebarea dacă, în trecut, copilul a mai fost adus în atenția autorităților statelor membre în contextul unor proceduri penale.

Articolul 8

Dreptul la examinare medicală

1. În cazul în care un copil este privat de libertate, statele membre se asigură că acesta are acces la o examinare medicală, în special cu scopul de a evalua starea mentală și fizică generală a copilului pentru a determina capacitatea acestuia de a face față interogatoriului, altor acțiuni de anchetare ori de strângere de probe sau oricăror măsuri luate sau preconizate împotriva copilului.
2. Următoarele persoane au dreptul de a solicita o examinare medicală:
 - (a) copilul;
 - (b) titularul răspunderii părintești sau adultul corespunzător menționat la articolul 5;
 - (c) avocatul copilului.
3. Concluzia examinării medicale se consemnează în scris.
4. Statele membre se asigură că examinarea medicală este repetată în cazul în care circumstanțele impun acest lucru.

Articolul 9

Interogarea copiilor

1. Statele membre se asigură că orice interogare a copiilor efectuată de către poliție, alte autorități de asigurare a respectării legii sau autorități judiciare, care are loc înainte de trimiterea în judecată, este înregistrată audio-video, cu excepția cazului în care o astfel de măsură nu este proporțională ținând seama de complexitatea cazului, de gravitatea presupusei infracțiuni și de sancțiunea care poate fi impusă.

2. În orice caz, interogarea copiilor este înregistrată audio-video atunci când copilul este privat de libertate, indiferent de etapa procedurilor penale.
3. Alineatul (1) nu aduce atingere posibilității de a adresa întrebări pentru identificarea personală a copilului fără o astfel de înregistrare audio-video.

Articolul 10

Dreptul la libertate

1. Statele membre se asigură că privarea de libertate a copiilor înainte de condamnare are loc numai ca măsură de ultimă instanță și pentru o perioadă pertinentă cât mai scurtă. Se ține seama în mod corespunzător de vârsta și de situația individuală a copilului.
2. Statele membre se asigură că orice măsură privativă de libertate aplicată copiilor înainte de condamnare este revizuită periodic de către o instanță judecătorească.

Articolul 11

Măsuri alternative

1. Statele membre se asigură că, în situațiile în care condițiile pentru privarea de libertate sunt îndeplinite, autoritățile competente recurg la măsuri alternative ori de câte ori este posibil.
2. Măsurile alternative pot include:
 - (a) obligația impusă copilului de a locui într-un anumit loc;
 - (b) restricționarea contactului cu anumite persoane;
 - (c) obligații de a se prezenta în fața autorităților competente;
 - (d) urmarea unui tratament terapeutic sau de dezintoxicare;
 - (e) participarea la activități educative.

Articolul 12

Dreptul la tratament specific în cazul privării de libertate

1. Statele membre se asigură că, în cazul privării de libertate, copiii sunt deținuți separat de adulți, cu excepția cazului în care se consideră că este în interesul copilului să nu se procedeze astfel. Atunci când un copil aflat în detenție împlinește vârsta de 18 de ani, statele membre îi oferă posibilitatea de a continua detenția separat atunci când se justifică acest lucru, luând în considerare circumstanțele specifice ale persoanei deținute.
2. Statele membre, pe parcursul perioadei de privare de libertate, iau toate măsurile corespunzătoare pentru a:
 - (a) asigura și a menține sănătatea și dezvoltarea fizică a copilului;
 - (b) garanta dreptul copilului la educație și formare;

- (c) asigura exercitarea efectivă și regulată a dreptului la viață de familie, inclusiv menținerea legăturilor de familie;
- (d) încuraja dezvoltarea copilului și integrarea sa viitoare în societate.

Articolul 13

Instrumentarea cazurilor la timp și cu diligență

1. Statele membre se asigură că procedurile penale în care sunt implicați copii sunt tratate de urgență și cu diligență cuvenită.
2. Statele membre se asigură copiilor un tratament adecvat vârstei, nevoilor lor speciale, gradului lor de maturitate și nivelului lor de înțelegere, ținând seama de orice dificultăți de comunicare pe care aceștia le pot avea.

Articolul 14

Dreptul la protecția vieții private

1. Statele membre se asigură că procedurile penale în care sunt implicați copii se desfășoară sub formă de ședințe secrete, cu excepția cazului în care, după ce interesul superior al copilului a fost luat în mod adecvat în considerare, există circumstanțe excepționale care justifică o derogare.
2. Statele membre se asigură că autoritățile competente iau măsuri adecvate în cadrul procedurilor penale pentru a proteja viața privată a copilului și a membrilor familiei, inclusiv numele și fotografiile acestora. Statele membre se asigură că autoritățile competente nu difuzează publicului informații care ar putea conduce la identificarea copilului.
3. Statele membre se asigură că înregistrările menționate la articolul 9 alineatul (1) nu sunt difuzate publicului.

Articolul 15

Dreptul titularului răspunderii părintești de a asista la ședințele de judecată

Statele membre se asigură că titularul răspunderii părintești sau un alt adult corespunzător, astfel cum este menționat la articolul 5, poate asista la ședințele de judecată în care este implicat copilul.

Articolul 16

Dreptul copiilor de a se prezenta în persoană la procesul în care li se evaluează vinovăția

1. Statele membre asigură prezența copiilor la proces.
2. Statele membre se asigură că, în cazul în care copiii nu au fost prezenți la procesul în urma căruia a fost pronunțată o hotărâre cu privire la vinovăția lor, aceștia au dreptul la o procedură la care sunt îndreptățiți să participe și care permite o nouă analiză a

fondului cauzei, inclusiv examinarea unor noi elemente de probă, care poate conduce la infirmarea hotărârii inițiale.

Articolul 17

Procedurile privind mandatul european de arestare

1. Statele membre se asigură că un copil pe numele căruia s-a emis un mandat european de arestare beneficiază de drepturile menționate la articolele 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 15 și 18 în statul membru de executare, la arestarea acestuia în temeiul procedurii privind mandatul european de arestare.
2. Fără a aduce atingere dispozițiilor de la articolul 12 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, autoritățile de executare iau toate măsurile necesare pentru a limita durata privării de libertate a copiilor care fac obiectul procedurilor privind mandatul european de arestare.

Articolul 18

Dreptul la asistență juridică

Statele membre se asigură că legislația națională referitoare la asistența juridică garantează exercitarea efectivă a dreptului de a fi asistat de un avocat, astfel cum se prevede la articolul 6.

Articolul 19

Formare

1. Statele membre se asigură că autoritățile judiciare și de asigurare a respectării legii, precum și personalul penitenciarelor care se ocupă de cazuri în care sunt implicați copii sunt profesioniști specializați în domeniul procedurilor penale care implică minori. Acești profesioniști primesc formări speciale privind drepturile legale ale copiilor, tehnicile de interogare adecvate, psihologia copilului, comunicarea într-un limbaj adaptat copilului și competențele pedagogice.
2. Statele membre se asigură că avocații care apără copii beneficiază, de asemenea, de o astfel de formare.
3. Prin intermediul serviciilor publice sau prin finanțarea organizațiilor de asistență pentru copii, statele membre încurajează inițiativele care permit persoanelor care oferă sprijin și servicii de justiție reparatorie pentru copii să beneficieze de formare adecvată la un nivel corespunzător cu contactele pe care le au cu copiii și să respecte standardele profesionale în vigoare pentru a se asigura că aceste servicii sunt furnizate într-un mod imparțial, respectuos și profesionist.

Articolul 20

Culegerea datelor

1. Statele membre transmit Comisiei, până la [...] și, ulterior, la fiecare trei ani, date indicând modul în care drepturile prevăzute de prezenta directivă au fost puse în aplicare.
2. Datele respective includ, în special, numărul copiilor care au beneficiat de asistență din partea unui avocat, numărul de evaluări individuale efectuate, numărul interogatoriilor înregistrate audio-video și numărul copiilor privați de libertate.

Articolul 21

Costuri

Statele membre suportă costurile care rezultă din aplicarea articolelor 7, 8 și 9, indiferent de rezultatul procedurilor.

Articolul 22

Clauza de menținere a nivelului de protecție

Nicio dispoziție a prezentei directive nu se interpretează ca reprezentând o limitare sau o derogare de la orice drepturi și garanții procedurale asigurate în temeiul Cartei, al Convenției europene a drepturilor omului sau al altor dispoziții pertinente de drept internațional, în special Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, sau de la legislația unui stat membru care prevede un nivel mai înalt de protecție.

Articolul 23

Transpunere

1. Statele membre pun în aplicare legile, reglementările și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la [24 de luni de la data publicării] și informează imediat Comisia cu privire la aceasta.
2. Atunci când statele membre adoptă aceste măsuri, ele conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o astfel de trimitere atunci când sunt publicate oficial. Metodele prin care se face această trimitere sunt stabilite de către statele membre.
3. Statele membre transmit Comisiei textul dispozițiilor de drept intern pe care le adoptă în domeniul reglementat de prezenta directivă.

Articolul 24

Intrarea în vigoare

Prezenta directivă intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Articolul 25

Destinatari

Prezenta directivă se adresează statelor membre, în conformitate cu tratatele.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Parlamentul European
Președintele

Pentru Consiliu
Președintele